

FRÅN TIPP

TILL TOPP

Gifttunnor-
dyr historia

Dokumentation

Transporter

Farligt avfall
på företag

Checklista

Från tipp till topp

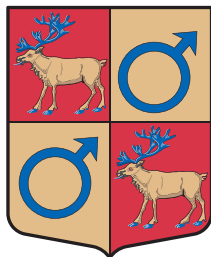
Här kan du finna svar på dina frågor som har med företagets farliga avfall att göra. Häftet innehåller information baserad på dagens lagstiftning. På nästa uppslag finns en checklista och när du arbetat igenom den med hjälp av detta häfte har du troligtvis stenkoll på hela hanteringen av farligt avfall, som just nu kanske känns komplex.

Vi tar mycket skit men inte det farliga avfallet

Gällivare kommun tar endast emot farligt avfall från hushåll, som företag är det inte tillåtet att lämna denna typ av avfall till miljöstationen eller återvinningscentralen. Om ni lämnar farligt avfall till miljöstationen eller återvinningscentralen (hushållens mottagning) så betalar hushållen er räkning. Ni kommer dessutom att sakna dokumentation på vart ert farliga avfall tagit vägen. Läs mer på sidan 7 om hur galet det kan bli när man släpper iväg sitt farliga avfall utan att ha kontroll på vart det tar vägen.

Vad är regler utan undantag?

Det finns dock några få undantag som är bra att känna till. På Kavahedens avfallsanläggning tas asbest emot för deponering. Företag kan också lämna el-avfall, lampor och batterier utan kostnad på Återvinningscentralen eftersom dessa saker hör till producentansvaret. Det är alltså de som producerat som står bakom insamlingen och återvinningen.

Gällivare kommun

0970-18 000
gallivare.se/miljo

Service- och teknikförvaltningen

Epost: avfall@gallivare.se

Miljö- och Bygghkontoret

Epost: mobpost@gallivare.se

Farligt avfall eller bara en förpackning?

Tomma förpackningar ex, målafärgsburkar och tuber räknas inte som farligt avfall om dessa är helt tomma. Sortera då efter materialslag, ex. metallförpackning. Sprayburkar är tryckkärl och ska hanteras med försiktighet. Sprayburkar räknas som farligt avfall på grund av sina egenskaper; explosivt och brandfarligt. Om sprayburken är pystem och inte längre tryckutsatt kan den sorteras som metallförpackning. Tänk på att i vissa sprayburkar kan drivgasen ta slut innan innehållet är slut. Då kan rester av innehållet (ex. smörjolja) finnas kvar och då ska sprayflaskan alltid hanteras som farligt avfall.

Förpackningsinsamlingen ger rådet att tomma hårspraysburkar sorteras som metallförpackning på återvinningsstationerna oavsett om den är tryckutsatt eller inte.

Farligt avfall får inte blandas eller spädas ut med andra slag av farligt avfall, annat avfall, eller andra ämnen eller material.

Farligt avfall för företag

Checklista

- Ta reda på vad för typ av farligt avfall som finns inom verksamheten och hur mycket.
- Se till att det farliga avfallet förvaras på ett säkert sätt och att det är uppmärkt.
- Utse en ansvarig person och informera personal om vilka rutiner som gäller.
- Bestäm om företaget ska transportera det farliga avfallet själv till godkänd mottagare eller om ni ska anlita transportör. Kör ni själva? Gör en anmälan (max 100 kg eller 100 liter per år) eller sök tillstånd hos Länsstyrelsen. Se sidan 9.
- Kontrollera så att er transportör och anläggning som det farliga avfallet körs till har tillstånd. Begär skriftliga uppgifter eller kontrollera själv på Länsstyrelsen hemsida.
- Dokumentera! För anteckningar och upprätta transportdokument. Det är genom dessa som ni kan bevisa att ni hanterat det farliga avfallet rätt enligt lagen.
- Ha koll på vad lagen kräver och på vilket sätt det farliga avfallet är skadligt för människa och miljö. Minska mängder och farlighet så mycket som möjligt. Viktig lagstiftning: Avfallsförordningen (SFS 2011:927) och förordning om egenkontroll (1998:901).

Vad är farligt avfall?

Allt avfall som kan vara skadligt för människors hälsa eller för miljön kallas för farligt avfall. Förenklat kan man säga att avfall från kemiska produkter med följande märkning är farligt avfall.

Nya farosymboler

Farosymboler som gäller till 2015

Exempel på farligt avfall:

Olja & drivmedel

Färg & lack

Lösningsmedel

Lim & spackel

Syror & baser

Rengöringsmedel

Bekämpningsmedel

Lysrör

Kvicksilvertermometrar

Sprayburkar

Fram till 1 juni 2015 gäller båda märkningssystemen parallellt. På sikt ska den nya märkningen med röd ram gälla i hela världen.

Klassificering av avfall

För att klassificera avfall med rätt avfallskod används avfallsförordningen (SFS 2011:927) med bilaga 1 och 4. Där kan du även se om det är fråga om farligt avfall.

SFS 2011:927

Bilaga 4 är uppdelad i 20 kapitel utifrån avfallens uppkomst. Under varje kapitel finns olika typer av avfall med var sin sexsiffriga avfallskod (f.d. EWC-kod). Bilaga 4 inleds med en anvisning om hur listan ska användas vid klassningen.

Bilaga 4
Avfallskoder

De typer av avfall som betecknas som farligt avfall är markerade med asterisk(*) i bilaga 4 eller omfattas av någon eller några av egenkaperna i bilaga 1.

 =
farligt avfall

Det bör även finnas information om avfallshandtering på produktens säkerhetsdatablad. Har du tur finns även avfallskoden där!

SDB

Förvaring av farligt avfall

Tätt och säkert

Normala krav är att farligt avfall ska förvaras på tätt underlag, under tak, i välventilerat utrymme och på ett sådant sätt att obehöriga inte kan komma åt det.

Invallat

Flytande farligt avfall ska dessutom förvaras invallat. Kontrollera att olika slag av farligt avfall som kan reagera med varandra vid läckage inte förvaras inom samma invallning.

Säkra och märkta kärl

Absorbtionsmedel ska alltid finnas lätt tillgängligt. Fat och kärl som används för att lagra och transportera farligt avfall måste vara lämpliga och i gott skick. Märk varje kärl med tydlig uppgift om innehåll.

Företagets eget avfall

Förvaring av eget farligt avfall på den anläggning det uppkommit räknas som tillfällig lagring och kräver inte särskilt tillstånd eller anmälan.

Gifttunnor dyr historia

Strax efter midnatt, den 29 april 2007, spred sig ett eldsken från den övergivna Våbäckstäkten – en grustäkt nära Solvarbo i Sätters kommun. Natliga bilister på riksväg 70 ringde larmcentralen som strax var på plats och så kunde ett av vår tids mer omtalade miljöbrott uppdragas.

En man, vi kan kalla honom Olle, var både hjälpsam och handlingskraftig så han tog, under något oklara former, över 12 tunnor med över 2 000 liter avfall från lösningsmedel av en bekant billackerare. Han förvarade detta farliga avfall först en tid på en fastighet och sedan efter transport på en annan. Olle beslutade sig slutligen för att en vårkväll göra sig kvitt tunnorna. Därför valde han en i hans tycke lämplig plats i en gammal avslutad grustäkt, stack hål på tunnorna så att vätskorna lätt kunde rinna ut och stack så det hela i brand. Mer än en gång har jag helt enkelt undrat »varför?«. Fast tyvärr anar vi väl alla svaret på den frågan...

Vad som fanns i tunnorna hade Olle ingen aning om. Prover tagna på utsläppsplatsen visar att de bland annat innehöll toluen, butylacetat, etylacetat, isobutanol, etylbensen och xylener – ämnen med hälsoskadliga egenskaper som bland annat kan ge risk för foster- och lungskador. Vad som fanns under grustaget hade han inte heller någon aning om. Våbäckstäkten ligger i ett område utpekat som riksintresse på ett mycket genomsläppligt jordlager och utgör dessutom en viktig grundvattentäkt för regionen. Täkten ligger på ett grundvattenmagasin ur vilket man ska kunna ta ut drygt 10 000 kubikmeter vatten per dygn.

I såväl tingsrätt som hovrätt står det klart att Olle, trots sitt nekande, genom sitt utsläppande gjort sig skyldig till miljöbrott enligt miljöbalken 29:1 1:a stycket. Att välta penetrerade fat med lösningsmedel i en grustäkt anses av rätten synnerligen hänsynslöst och eftersom en överhängande risk för förorening av tre vattentäkter förelegat betraktas gärningen som särskilt farlig och båda instanserna bedömer brottet som grovt.

Detta trots det faktum att en snabb och effektiv saneringsinsats bidrog till att inga större skador uppstod, eftersom man inte kan tillgodoräkna sig en lyckad sanering. Straffansvar inträder för att det är en »praktiskt beaktansvärd risk för miljöskadliga effekter« – de miljöskadliga effekterna behöver alltså inte kunna beläggas i det enskilda fallet.

I fråga om straffvärdet var instanserna ense om frihetsberövande men oense om längden av fängelsestraffet – tingsrätten dömde till ett år medan hovrätten bestämde påföljden till sex månader. Här saknar jag ett utförligt resonemang om varför hovrätten valde att sänka straffet. Om man nu inte ska beakta faktisk skada – är inte då detta brott tillräckligt grovt och hänsynslöst?

Beträffande den så kallade avfallsproducenten är det en historia för sig. Man kan åtminstone konstatera att bara det faktum att han släpper iväg sitt avfall utanför sin kontroll och inte vet vart det tar vägen är en grovt brottslig gärning. Hovrätten fann det uppenbart att motivet för gärningen var att slippa undan kostnaden för ett korrekt omhändertagande av avfallstunnorna. Beräkningar visar att ett korrekt förfarande skulle ha kostat cirka 17 000 kronor. Notan för saneringen efter Olles alternativa arrangemang blev istället drygt 800 000 kronor – pengar som ska betalas tillbaka till Sätters kommun.

Anette Bååth

Miljöjurist, WSP Environmental Natlikan

Dokumentation

Anteckningar

Om farligt avfall uppkommer i din verksamhet ska du föra anteckningar över:

- De olika slag av farligt avfall som uppkommer i din verksamhet.
- Den mängd som uppkommer årligen (både det farliga avfallet som transporteras bort och det som lagras ska ingå).
- De anläggningar som avfallet transporteras till.

Anteckningarna sparas i tre år.

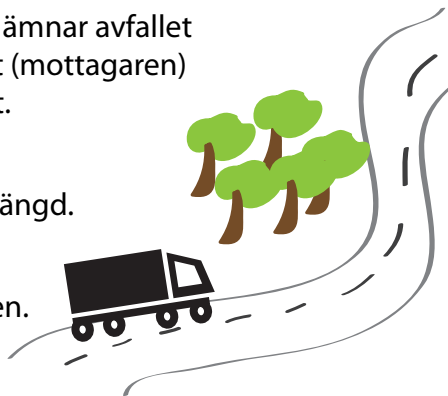
Den som transporterar farligt avfall och är tillståndspliktig eller anmälningspliktig ska föra mer omfattande anteckningar, se avfallsförordningen § 56 och 57.

Transportdokument

När farligt avfall lämnas till en ny innehavare för att transporteras inom Sverige ska den som lämnar avfallet (lämnaren) och den som tar emot avfallet (mottagaren) se till att det finns ett transportdokument.

Transportdokumentet ska innehålla:

- Uppgifter om avfallsslag och avfallsmängd.
- Lämnare och mottagare.
- Det ska vara undertecknat av lämnaren.

Obs!

Blanketter finns på länsstyrelsens hemsida!

Anmälan om transport av eget farligt avfall (Max: 100 kg eller 100 liter)

Ansökan om tillstånd till att transportera farligt avfall

www.lansstyrelsen.se/norbotten

Transport av farligt avfall

- Anmäl transporten till länsstyrelsen innan du börjar transportera. Gäller 5 år. Se sidan 9.
- Transportera inte mera farligt avfall än 100 kg eller 100 liter per år. För större mängder krävs tillstånd som även det söks hos länsstyrelsen.
- Transportera inte avfall som innehåller PCB, cyanid, kadmium och kvicksilver (hela ljusrör och andra ljuskällor är undantagna förbudet). Detta farliga avfall får endast transporteras av transportörer med särskilda tillstånd.
- Kontrollera att mottagaren har tillstånd att ta emot farligt avfall.

- Kontrollera att transportören har nödvändiga tillstånd. Begär kopia av transporttillståndet eller kontrollera själv på länsstyrelsens webb.
- Upprätta transportdokument när avfallet skickas i väg, tillsammans med transportören.
- Kontrollera att det farliga avfallet hamnar på rätt ställe (avfallsmottagaren är skyldig att skicka bekräftelse om det farliga avfallet har mottagits).
- Kontrollera att mottagaren har tillstånd att ta emot farligt avfall.

FRÅN TIPP TILL TOPP

Lycka till!

Utgiven maj, 2013

Gällivare kommun

